

[Hans Schmidt.]

at det er et politisk motiv, som driver alle disse bestræbelser frem, og at det også er et politisk motiv, som overvejende står bag indbydelsen til Danmark fra de seks og bag beredvilligheden til at vende på os. Ud fra et rent økonomisk synspunkt er det i hvert fald sådan, at Holland og det tyske landbrug ikke er begejstrede for vor indtræden. Deres medvirken hertil kan kun forstås som et bidrag for det større fællesskab, og herudfra er det også påkrævet, at offeret bringes.

Men på den anden side tror jeg, at vi ikke vurderer vor stilling helt rigtigt, når vi ene betragter og vurderer den ud fra et økonomisk synspunkt. Når alt tages i betragtning, er det vel sådan, at de seks bedre og lettere kan undvære os end vi dem; men vi skal jo ikke undvære hinanden, men finde sammen og støtte hinanden.

Sådan set er det politiske motiv ikke noget dårligt motiv, og ret beset er det vel netop dette, som hidtil har kunnet overvinde alle vanskeligheder og kriser under de dramatiske forhandlinger, der er gået forud for Romtraktatens endelige afslutning. Thi også for nationernes fællesskab må det — ligesom for det nationale — ikke blot være et spørgsmål om produktions- og afsætningsforhold, handelsskranker og valutaproblemer. Jeg ved vel, at dermed er Danmarks politiske og kulturelle placering i Europa ikke klaret, men det er et spørgsmål, jeg til slut har et bidrag at yde til.

Med hensyn til den højtærede ministers redegørelse for forhandlingerne om oprettelse af et frihandelsområde skal jeg på dette stadium afholde mig fra at foretage nogen vurdering. Der er dog en passus i det sidste forslag fra Englands side, som jeg synes er meget betænkelig. Det foreslås, at deltagerlandenes landbrugspolitik periodisk underkastes en kritisk gennemgang i de fælles organer, men således — og det er det betænkelige — at forpligtende beslutninger kræver enstemmighed, dog at der i et vist omfang kan rettes henstillinger eller er adgang til klage.

Det betyder jo — set herfra og hvis jeg ikke tager helt fejl — praktisk taget, at England forbeholder sig sin stilling, alene kan træffe afgørelse om vilkårene for vore varer og dermed bliver enerådende. Det er

et forhold, som jeg ikke mener at have mødt under gennemgangen af fællesmarkedets organisationsplaner.

Med hensyn til industriens stilling skulle det under alle samarbejdsformer være en selvfølge, at der åbnes lige adgang til råvarerne, og at dobbeltpriser ophører. Jeg har også hæftet mig ved, at en del af vor industri står over for nødvendigheden af en omstilling, uanset hvilket markedsområde vi tilslutter os, og at dette — så svært og vanskeligt det end må blive — er uundgåeligt. Det er då værd at erindre sig, at der i planen for de seks er bestemmelser om ordninger for i fællesskab at forhindre sammenbrud af sådanne virksomheder i omstillingsperioden og for omskoling af arbejderstaben.

Hvad lønniveauet angår, ligger det jo højere i Danmark for øjeblikket, og der er mange, der frygter en forringelse. Jeg kan dog ikke se rettere, end at der kan være fare for, at forholdet på længere sigt vendes om, hvis vi forbliver udenfor, og at lønniveauet i andre lande allerede nu er på vej op mod vort. I øvrigt er forholdet mellem løn og levnedsmiddelpriser bedre her i landet, måske bedre end naturligt er, men med hensyn til mange andre forbrugsgoder er forholdet omvendt, og ved den fremtidige industrielle udvikling vil der finde en opadgående regulering sted. Det er en meget væsentlig del af målet for alle samarbejdsbestræbelser, hvad vi er tilbøjelige til at glemme ved diskussionen om og sammenligningen med mange enkeltproblemer og enkeltforhold. For enkeltmand er disse vigtige, men deres fremtidige heldige løsning finder de kun i sammenhæng og i takt med det tidehverv, vi er inde i.

Der er i tilknytning til dette problemkompleks endnu en bestemmelse i Romtraktaten, som jeg gerne vil knytte en bemærkning til, fordi den har vakt nogen betænkelighed, til dels med rette, men også med urette: det er arbejdskraftens og kapitalens frie bevægelighed, i særlig grad vel det første.

Der kan her tænkes to vidt forskellige bevægelser, som også er blevet drøftet og kritiseret. Der er først frygten for, at omstillingen og automatiseringen kunne føre dertil, at danske arbejdere skulle blive nødsaget til at forlade landet for at søge hen